

بهشت در انتظار زائران پیاده

آبادی به آبادی راپشت سر گذاشتند از این ولایت و آن ولایت گذر کردند از شهر و دیار شان دور تر شدند تا به خانه امیدی برسند که درش به روی همه باز است فرسنگ‌ها راه را به عشق رسیدن به گنبد طای خورشید خراسان با پای پیاده آمدند اما در این راه چراغ‌های روشن کاروانسرا در دل تاریکی بیابان، نور امید را به دل این زائران پیاده می تاباند. نور امیدی که نوید نزدیک تر شدن به مشهد الهی را می داد. بسیاری از کاروانسراها به همت واقفانی بنا شده است که می خواستند قدم به قدم زیارت را برای این گروه از زوار هموارتر کنند؛ سخاوتمندانی که نسل شان به روزگار ما هم رسیده تا در روزهایی که همه دل های شیعیان روانه حرم رضوی است، به استقبال زائران پیاده حضرت علیه السلام و ندواز کفش و لباس گرفته تا غذا و اسکان را برایشان مهیا کنند.

پیشینه وقف برای زوار

اما پیشینه وقف برای زوار پیاده مشهد الهی ضایع قرن های قبل باز می گردد. یکی از قدیمی ترین نمونه های آن موقوفه خواجه علاءالدین حاجی است. او در ۱۰ جمادی الثانی ۹۳۳ قمری موقوفه ای را برای احداث رباطی از خشت و سنگ در بلوک رخ اختصاص داد تا مکانی برای اسکان مسافران و یار و جوی مسافرانی که از طواف روضه منوره بر می گشتند فراهم شود.

حاجی کلب علی تاجر بادکوبه ای هم در سال ۱۳۶۳ قمری موقوفه ای شامل چند باب تیمچه در بست خیابان اولیا (بالا خیابان) را وقف کرد و یک سوم عواید حاصل از این املاک را برای تهیه کفش برای زائران پیاده اختصاص داد. موقوفه بعدی هم تعدادی دکان واقع در خیابان اولیا مشهد است که توسط میرزا مهدی لشکر نویس در سال ۱۳۲۵ قمری وقف آستانه شد و عمده مصارف آن نیز ویژه کمک به مخارج زائران از جمله زائران پیاده، مسافران و زائران فقیر معین شد.

معمد السلطان میرزا عبدالله خان مستوفی پیرزاده هم از جمله این واقفان است که در سال ۱۳۱۰ قمری چند پارچه ملک و تعدادی مستغلات را در شهر رشت برای مصارف زائران پیاده مشهد وقف کرد.

می کردند تا بتوانند به شهر و دیار شان باز گردند.

زائران این عریضه ها را خطاب به خدام و یا صاحب منصبان آستانه مقدسه می نوشتند و کمک ها را با دستور متولی باشی و تحویل داران آستان دریافت می کردند. آستان قدس هم با تکیه بر موقوفات این حوزه، عموماً به همه درخواست ها پاسخ مثبت می داد و بی درنگ اجابت شان می کرد. از بررسی وقف نامه های آستان قدس رضوی چنین بر می آید که وقف برای زائران و افراد در راه مانده به ویژه در دوره صفویه در زمره یکی از مصرف های اصلی برخی از موقوفه ها به شمار می آمده است. اسنادی هم از این دوره به جامانده که گواهی است بر کمک های مالی آستان به زائران در راه مانده مشهد الرضا. کمک های مالی که عموماً از درآمد حاصل از موقوفات این حوزه تامین می شد و از ۵۰۰ تا ۵۰۰۰ دینار متغیر بود. سید لطیف شاه حسینی یکی از این واقفان بود که موقوفاتی را در سال ۹۴۰ قمری برای زائران و ابناء السبیل به جا گذاشت. امیر جلال الدین سید محمد نیز موقوفاتی را به همین منظور در ۹۵۰ قمری وقف کرد. موقوفه دیگری هم از طرف سید لطیف شاه حسینی در سال ۹۴۰ قمری برای مصارف زائران شیعه ۱۲ امامی در راه مانده وقف شد. میرزا محمد زمان پسر امیر بهاء الدین حسینی عاملی نیز در شوال ۱۰۸۳ قمری موقوفه ای را برای خرج غریبان و زائران اختصاص داد. شاهوردی خان نیز دیگر واقفی بود که یک باب کاروانسرا، ۱۱ باب مغازه و یک باب حمام در مشهد (در خیابان سفلی) را در ربیع الثانی ۱۰۹۱ قمری وقف مصارف مختلفی از جمله کمک خرج زائران فقیر و در راه مانده آستانه کرد. ماژاد در آمد مزروعی شادکن واقع در خارج دروازه نوغان که در سال ۱۲۸۸ قمری وقف بر دارالشفای حضرت شده بود هم توسط واقفان یعنی محمد ناصر خان قاجار ملقب به ظهیر الدوله وزیر دیوانخانه عدلیه برای کمک به زوار فقیر معطل مانده و لو ابن السبیل وقف شد.

